

nárů a praktických cvičení, v nichž studenti mohou své teoretické vědomosti převádět do polohy praktických dovedností a návyků. Učí se zde tomu, jak připravit tematický plán, jak zpracovat přípravu na hodinu, naplánovat a připravit výchovnou exkurzi, provést seminář ve vyšších třídách. Při zpracování takového úkolu si student volí téma sám. Seminární práce se potom předkládají u zkoušky z pedagogiky a jsou součástí hodnocení celkového studentova projevu. Tento způsob teoretické i praktické přípravy značně ulehčuje pedagogickou praxi studentů ve škole, neboť pomáhá překonávat první úskalí, s nimiž se může začínající učitel setkat.

Knihu doplňují přílohy, které seznamují čtenáře s různými výnosy týkajícími se provádění praxe, s individuálními plány práce studentů, s postupem při zpracovávání studentovy psychologicko-pedagogické charakteristiky atd.

Pedagogickým pracovníkům, kterým se dostane publikace do rukou, přinese řadu podnětů a povede k mnoha zamyšlením. Bezesporu takovým, které vyústí ve zlepšení a zdokonalení naší pedagogické praxe. Lze jenom litovat, že kniha není přeložena do češtiny, neboť tím se její publicita značně snižuje.

Zdenka Veselá

Gerhart Neuner a kol.: Allgemeinbildung, Lehrplanwerk, Unterricht, Volk und Wissen, Berlin 1972, 542 strany.

Jedním ze základních problémů dalšího rozvoje socialistické všeobecně vzdělávací školy je systémová analýza všeobecného vzdělání, a to jak jeho koncepce, tak jeho normování ve školských dokumentech i jeho realizace ve vyučovacím procesu. Kolektivní dílo předních didaktiků z Německé demokratické republiky za redakce osmičlenného redakčního kolégia na čele s Gerhartem Neunerm přináší v tomto směru studii v mnohém podnětnou i v našich podmínkách, neboť řešením analogických otázek se jako klíčovým problémem zabývá také náš státní i resortní výzkumný plán v oblasti pedagogických věd. Obsáhla studie německého autorského kolektivu, navazující na průpravnou studii z roku 1970 (Drefenstedt, Neuner: Lehrplanwerk und Unterrichtsgestaltung), má přispět ke koncepci vzdělání na německé desetileté všeobecně vzdělávací polytechnické střední škole, na kterou přechází podle závěrů VIII. sjezdu SED veškerá německá mládež. Podle slov Gerharta Neunera práce „má poskytnout výklad nového učebního plánu a osnov a nutné pokyny pro vědecké a stranické vyučování a má podnítit učitele i vědce k jejich dalšímu promyšlení“.

Celá studie se člení na tři díly. První díl zkoumá teoretické základy tvorby učebního plánu a osnov. Vychází z hlavních principů všeobecného vzdělání v socialistické škole (spojení školy se společenským rozvojem, jednotnost základního vzdělání, všestranný rozvoj osobnosti, jednota vědy a socialistické ideologie a spojení všeobecného vzdělání s permanentním dalším vzděláním) a zamýšlí se nad principy plánování práce při vzdělávání a výchově (zákonitý vztah mezi cílem, látkou a metodou, postup od cíle k látce, mezipředmětová koordinace, systém předmětů a jeho průmět do učebního plánu). Dále pak analyzuje didakticko-metodickou koncepci tvorby učebního plánu a osnov ve spojitosti s učitelovou tvůrčí činností a zkoumá základní požadavky na výstavbu vyučování ve shodě s učebním plánem a osnovami (vědeckost a systematická, vysoká teoretická náročnost a spojení vyučování se životem, jednota vzdělávání a výchovy, spojení kolektivních a individuálních vyučovacích forem a spojení požadavku jednotnosti s diferenciací).

Druhý díl přináší podrobný rozbor učebních osnov jednotlivých vyučovacích předmětů. Všechny předměty jsou rozděleny do šesti okruhů: matematické vyučování, přírodovědné a polytechnické vyučování, společenskovedné vyučování, vyučování v německém jazyce a literatuře, v hudbě a výtvarnictví, cizojazyčné vyučování a sportovní vyučování. K tomu se připojuje kapitola o zájmových kroužcích v 9. a 10. třídě a o fakultativním vyučování v 11. a 12. třídě.

Třetí díl publikace je věnován plánování a výstavbě vyučování. Autoři podrobně zkoumají jednotku vyučovací látky z hlediska její role a jejího plánování, rozebírají vyučovací hodinu a její výstavbu z hlediska didaktických funkcí (podání nové látky, upevňování, aplikace a systematizace, kontrola, hodnocení a klasifikace) a zamýšlejí se nad jednotlivými vyučovacími metodami a organizačními formami vyučování. Závěrečná kapitola celé práce se zabývá vyučovacími prostředky, vybavením školy a odbornými pracovníky.

Procházíme-li podrobněji celou publikací, zaujme nás především stálá snaha o systémové řešení všech problémů, úsilí o precizní dokumentaci na základě rozborů školských normativů i stávající vyučovací praxe i návaznost a koordinovanost všech výchovně vzdělávacích záměrů, prostředků i adekvátních vyučovacích metod a organizačních forem vyučování. Stejně jako naše škola, musí i německá všeobecně vzdělávací škola řešit náročné úkoly spjaté s novým výběrem a uspořádáním vyučovacích předmětů z hlediska ekonomického, sociálně-politického i kulturního rozvoje vyspělé socialistické společnosti v etapě nastupující vědeckotechnické revoluce i s novým výběrem učiva, s jeho systematizací a s jeho metodickým zpracováním.

Publikace názorně ukazuje, jak v Německé demokratické republice řeší problémy spojení materiálních a formativních cílů výchovně vzdělávací práce, spojení obecně výchovných cílů se specifickými cíli jednotlivých vyučovacích předmětů a spojení kolektivního vyučování s prací skupinovou a individuální. V jednotném logickém proudu informuje studie čtenáře od nejobecnějších východisek koncepční povahy, až po konkrétní realizační formy a odpovídající materiálně technické vybavení účinného vyučování na jednotné škole. Pro hlubší poznání současných didaktických snah v Německé demokratické republice přináší tato práce nepřeborné množství podnětů a nezbyvá než vyslovit přání, aby i naše pedagogika brzy poskytla pedagogické veřejnosti na základě výsledků státního a resortního výzkumu obdobnou publikaci systémového charakteru, vhodnou jak pro vědecké a výzkumné pracovníky, tak pro učitele škol prvního a druhého cyklu i pro celý řídicí aparát našeho školství.

Vladimír Jůva